

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1995-1996

OPENBARE COMMISSIEVERGADERING

HANDELINGEN

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
STADSVERNIEUWING EN HUISVESTING

VERGADERING VAN DONDERDAG 19 OKTOBER 1995

Interpellatie van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot de heer Leo Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting, over de werking van de gewestelijke ontvangers

VOORZITTER : de heer Marc Van Peel

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.38 uur.*

Interpellatie van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot de heer Leo Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting, over de werking van de gewestelijke ontvangers

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Vaerenbergh tot de heer Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting, over de werking van de gewestelijke ontvangers.

De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, vroeger had een gemeente een gemeentecollege met een gemeentesecretaris die dikwijls de rol van burgemeester speelde. Er was ook een ontvanger die controleerde of alles normaal verliep, en daarmee was de kous af.

Een aantal jaren geleden wilde men daar verandering in brengen teneinde de boekhouding van de gemeenten iets accurater te maken. Deze moest op een meer eigentijdse wijze gebeuren en ook de beschikbare middelen en bezittingen van de gemeenten incalculeren. In feite voerde men tot dan een jaarlijkse boekhoudkundige operatie uit om na te gaan wat er binnenkwam en werd uitgegeven, maar hierdoor wist een gemeente op een bepaald ogenblik niet meer hoe rijk of arm zij eigenlijk was.

Op 1 januari 1995 zou dan de gemeentelijke boekhouding worden ingevoerd. Alle gemeenten – die er naar hun beste vermogen naartoe hadden gewerkt – werden hierbij betrokken.

Dit systeem is nu een paar maanden in voege. In Brussel broeien er goede ideeën om bepaalde zaken voor te schrijven en de geconcipieerde principes naar de lokale besturen – in casu de gemeenten – over te dragen. Op het vlak van uitwerking en begeleiding worden de lokale be-

sturen echter aan hun lot overgelaten. Degene die er in de eerste plaats mee wordt geconfronteerd is natuurlijk de ontvanger zelf. De nieuwe patrimoniale boekhouding werd hem opgedrongen, en plots hoeft hij niet meer louter te controleren of bij bestellingen en uitgaven alles wel wettelijk is gebeurd. Zijn bijkomende taak bestond er niet alleen in die gegevens te kaderen in de totaliteit, maar ook het patrimonium te schatten in overleg met de andere gemeenteambtenaren.

Hij stond dus voor een berg gespecialiseerd werk. Aangezien de ontvangers voor dit werk niet waren opgeleid, zagen de gemeenten zich genoodzaakt een beroep te doen op privé-initiatieven. Daar stelt zich nu net het probleem.

Welke toekomst gaan de gewestelijke ontvangers tegemoet ? Hoe zit het met de inbreng van privé-initiatieven, gespecialiseerde firma's en accountancybureaus ? Ze hebben de geur van een potentiële markt opgesnoven en kunnen veel flexibeler inspelen op specifieke problemen in verscheidene gemeenten. Ze haalden een aantal machtsaspecten naar zich toe, en gaven bijvoorbeeld aan hoe de gemeenten zich met computers moesten uitrusten.

Hierdoor beginnen bij heel wat mensen vragen te rijzen, in de eerste plaats bij de betrokkenen zelf. De minister heeft op het nationaal congres van de federatie van gewestelijke ontvangers zelf de problematiek aangekaart. De gewestelijke ontvangers lijken een uitstervend ras te worden. Daarom ook vraag ik me af hoe we hierop zullen reageren. Wanneer zich in de toekomst zo'n probleem zal opwerpen – bijvoorbeeld op het vlak van de OCMW's – moet men meer aandacht schenken aan de begeleiding van de mensen die belast zijn met de uitvoering, en er moet ook worden overwogen of een aantal zaken niet efficiënter kunnen worden aangepakt. Is het overigens mogelijk dat openbare middelen onder de controle zouden vallen van privé-firma's, en wie zal die firma's dan controleren ?

Van Vaerenbergh

De federalisering van de gemeentewetgeving kan nog een bijkomend probleem meebrengen. Mijnheer de minister, u bent belast met het toezicht op de uitvoering van de nationale wetgeving, maar binnenkort zal dit aspect een uitvloeisel zijn van de eigen Vlaamse wetgeving en zullen er Vlaamse ontvangers zijn. Die kunnen wellicht een andere deontologie hanteren en andere regels moeten respecteren dan de Brusselse of de Franstalige gewestelijke ontvangers.

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, er zijn veel problemen met de nieuwe gemeentelijke boekhouding. Tijdens deze overgangperiode zijn de ontvangers er nog niet mee vertrouwd of niet in die zin opgeleid. In tegenstelling met wat de heer Van Vaerenbergh stelt, meen ik dat de mogelijkheden die de gemeenten hebben, wat betreft begeleiding door revisoren of accountants en ook de initiatieven die werden genomen, in feite zeer gunstig zijn voor de ontvangers en voor de gemeenten in het bijzonder. Ik kan me best indenken dat heel wat gemeenten met zware problemen zouden kampen, mocht die begeleiding er niet zijn of morgen wegvallen. Trouwens, ik wil van de minister vernemen in hoeverre de gemeenten de boekhouding en de balansen inzake begrotingen en rekeningen al hebben aangepast.

De begeleiding was inderdaad heel miniem in het verleden. Ik herinner me alleen een filmpje dat ter beschikking werd gesteld door de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, de heer Tobback, die in zijn gebruikelijke stijl en met veel allure kwam vertellen hoe het allemaal moest, maar ons niet veel bijbracht over de techniciteit van de zaak. Men moet noodzakelijkerwijze een beroep doen op een bedrijfsrevisor.

Indien het de bedoeling zou zijn om de gewestelijke ontvanger morgen met die taak te belasten, dan kan dat, maar het zou goed zijn ook begeleiders te hebben op het toezichthoudend niveau.

Wanneer zal men dat allemaal klaarspelen ? In de provincie Vlaams-Brabant gaat er geen dag voorbij of we krijgen vier tot tien uitnodigingen om onze ambtenaren te laten begeleiden en wegwijs te maken in de nieuwe wetgeving. Als we daar zouden op ingaan – wat we wel zouden willen – lopen de gemeentehuizen leeg.

Daar wil ik dus de aandacht op vestigen en ik sluit me dus aan bij mijn collega, die terecht wijst op de problematiek van de gewestelijke ontvangers. Er is een reëel probleem en als de privé-sector – meer speciaal revisoren of accountants binnen de marges van hun eigen rechtsleer – ons behulpzaam kan zijn, dan moeten we dit als een niet te versmaden pluspunt beschouwen. We moeten uiterst voor-

zichtig zijn met eventuele negatieve reacties, wat vermoedelijk niet de bedoeling is van de interpellant.

Ik stel de laatste maanden vast dat de gewestelijke ontvangers meer en meer bijkomende taken krijgen, alhoewel ze reeds in verschillende gemeenten en OCMW's functioneren. Gemeenten en OCMW's worden opgedragen geen gewestelijke ontvangers en lokale ontvangers aan te werven. Is dit een tactiek, een strategie ? Indien de vaststellingen in het veld kloppen, dan is de vraag van de heer Van Vaerenbergh inderdaad pertinent. Wat gebeurt er dan met de gewestelijke ontvangers in functie ? Zijn er andere taken voor hen ? Wat is men met hen van plan ? Die mensen zouden daarvan op de hoogte moeten worden gesteld, zodat ze kunnen uitmaken of ze hun kandidatuur moeten stellen voor die lokale vacatures. Anders zullen deze toch wel bekwame mensen in de kou staan. Dat brengt alvast geen soelaas voor de bestaande problemen bij de gemeenten en de OCMW's.

De voorzitter : De heer Van der Poorten heeft het woord.

De heer Mark Van der Poorten : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, onze fractie kan zich grotendeels aansluiten bij de terecht opmerkingen van de heren Van Vaerenbergh en Vermeiren.

Toch wens ik nog een aantal eigen klemtonen te leggen.

Ten eerste, de gewestelijke ontvangers zijn federale ambtenaren, benoemd door de Koning en wat de aanwerving betreft, onderworpen aan de voorafgaande goedkeuring van de federale minister van Binnenlandse Zaken. De vraag is : wat doen we ermee en in hoeverre is deze commissie de aangewezen plaats om de zaak ter discussie te stellen.

Ten tweede, we denken dat het de gemeente vrij staat een beroep te doen op gespecialiseerde firma's. De heer Van Vaerenbergh haalde daarnet aan dat grote gemeenten over heel wat meer know-how beschikken, ook binnen het personeelskader. Ze hebben eigen juristen ter beschikking. Kleinere gemeenten zijn veel beperkter in hun mogelijkheden en wenden zich daardoor eerder tot externe bureau's. Dit behoort ook tot hun gemeentelijke autonomie. Op lokaal niveau wordt, gelukkig, ook op dat vlak meer efficiëntie nagestreefd.

Ten derde, de nieuwe gemeentelijke boekhouding is op zichzelf een heel nuttig instrument. Op dat vlak zouden meer opleidingsmogelijkheden moeten worden geboden. Het feit dat gemeenten een beroep hebben gedaan op externe hulp is misschien wel te wijten aan een gebrek aan opleidingen van het gemeentepersoneel.

Met andere woorden, als de hogere overheid faalt in het verstrekken van opleidingsmogelijkheden, dan kan men de privé-sector niet verwijten dat deze een zogenaamd gat in de markt probeert op te vullen.

Van der Poorten

Ten slotte wil ik nog opmerken dat wij er zeker niet tegen gekant zijn dat het de gewestelijke ontvanger mogelijk wordt gemaakt zijn taak op een meer efficiënte manier uit te voeren.

De voorzitter : Minister Peeters heeft het woord.

Minister Leo Peeters : Mijnheer de voorzitter, collega's, de interpellatie van de heer Van Vaerenbergh is uiteraard ingegeven door het congres van gewestelijke ontvangers dat een veertiental dagen geleden heeft plaatsgehad. Ik heb het niet enkel bijgewoond, maar er ook het woord gevoerd.

Mijnheer Van Vaerenbergh, u hebt het over een uitstervend ras. Zo sterk zou ik het niet willen stellen. De heer Van der Poorten heeft er even op gealludeerd dat deze ambtenaren federaal zijn aangesteld en kwalitatief een zeer goed corps vormen. Ze zijn geselecteerd op een vrij strenge basis, en op dit moment zijn er 225 in functie in dit land.

De invoering van de nieuwe gemeentelijke boekhouding – hoe moeilijk dit ook is verlopen – heeft ons toch wel in staat gesteld om een moderne en efficiënte financiële politiek voor lokale besturen uit te bouwen. Dit is een belangrijk facet van de bedrijfsmatige aanpak die erin is terug te vinden. Het heeft ook een mentaliteitswijziging op gang gebracht, wat ik heb kunnen constateren bij het administratief toezicht en ook bij de administratie zelf. Het is goed dat de lokale besturen kunnen terugvallen op een staf van financiële specialisten en dat het toezicht hen hierin volgt.

Ik deel de bekommernis van de heer Van Vaerenbergh dat de privé-sector niet in de plaats kan treden van de openbare sector. We moeten wel komen tot een positieve confrontatie van ideeën. De mogelijkheid dat we complementair gaan werken, is reëel en de ambtenaren moeten bij deze beweging worden betrokken.

Men heeft het hier gehad over de vorming. In de beginfase was dit lang niet zo eenvoudig, maar op dit ogenblik verloopt de vorming wel goed. Dat er misschien een overdaad is ten aanzien van de lokale besturen, laat ik ieder voor zichzelf beoordelen. Uiteindelijk moeten de lokale verantwoordelijken hierin investeren en moeten zij bepalen hoe ze hun ambtenaren willen laten evolueren. Het is een lokale verantwoordelijkheid om in te spelen op het federale aanbod, maar in het algemeen wordt dit niet als negatief ervaren.

Vanuit het Vlaamse niveau moeten we ertoe bijdragen dat er een wetenschappelijke benadering wordt uitgewerkt en dat er in de grote steden een trendberekening en een onderlinge vergelijking van deze rekeningen en begrotingen wordt uitgevoerd. Ik ben ervan overtuigd dat

we het instrumentarium kunnen aanbieden en daar willen we ook werk van maken in de nabije toekomst.

Ik heb al meegedeeld hoeveel gewestelijke ontvangers er nog in functie zijn. De wet voorziet dat zij automatisch kunnen worden aangesteld – en de heer Cardoen weet dit – in gemeenten met 5.000 tot 10.000 inwoners. De weg is dus volledig uitgestippeld.

Het statuut van de gewestelijke ontvangers wordt geregeld door de federale wetgever. De wet die van toepassing is samen met het koninklijk besluit van 1990, regelt hun statuut.

Een van de bekommernissen uit ons regeerakkoord is dat we in de zin van een Vlaams gemeentedecreet zullen moeten werken. Dit Vlaams gemeentedecreet en de bespreking ervan moeten op een zo ruim mogelijke basis stoelen, zodat iedereen erbij kan worden betrokken. Dat is een van de aspecten die hierin kunnen worden geregeld, maar het is tevens een werk voor later.

In feite zijn deze gewestelijke ontvangers de financiële adviseurs van de gemeenten. Dat is zo, aangezien zij voor een stuk de wettelijkheid van de gemeentelijke begroting mee controleren. Er wordt ook gewerkt met een commissie waarin een lid van het college vertegenwoordigd kan zijn naast de secretaris en de ontvanger, en waarin precies door de confrontatie van deze drie personen, de financiële pijler wordt vastgelegd. In die zin wordt de ontvanger aanvaard als financiële deskundige van de lokale besturen.

Mijnheer Van Vaerenbergh, u hebt verwezen naar gouverneur Balthazar, die heeft aangehaald dat er op het vlak van de rechtspositie en de arbeidsvoorwaarden van de gewestelijke ontvangers nog een aantal dingen kunnen worden geregeld. Aan deze bekommernis kan in de toekomst worden tegemoetgekomen.

Er zullen een paar regelingen moeten worden getroffen op het federale niveau, maar daar kunnen wij niets aan doen. Ik wil er mij wel toe verbinden om bij de bespreking van het toekomstig Vlaams gemeentedecreet met de factor financieel adviseur rekening te houden.

Destijds werd de mogelijkheid geschapen hen naar de lokale besturen over te hevelen en zo kwamen ze in dienst van de gemeentebesturen. In feite zijn zij de financiële adviseurs. Of zij inderdaad louter lokaal werken of gewestelijk, zullen we moeten uitmaken bij de bespreking van het toekomstig decreet.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Ik dank de minister voor het antwoord. Toch wil ik graag een paar kleine kanttekeningen maken.

Van Vaerenbergh

Ten eerste, het is zo dat de gewestelijke ontvangers hebben vastgesteld dat hun positie in de toekomst misschien zal worden bedreigd. Alle gemeenten ontvingen een tweetal jaren geleden een brief waarin hen werd gevraagd of ze wilden overschakelen van een gewestelijke op een lokale ontvanger. Het feit dat die vraag wordt gesteld, toont aan dat men in die zin verder wil. Als dat niet zo was, zou men het niet via de gouverneurs hebben gevraagd. Vermoedelijk gebeurde dit wel op verzoek van de federale minister.

Ten tweede, ik ga ermee akkoord dat de gewestelijke ontvangers, zoals de andere, de financiële deskundigen moeten worden van de gemeenten. Ik stel vast dat de ontvangers in de praktijk zeer voorzichtig tewerk gaan op financieel vlak. Dat geldt zeker voor wat de gewestelijke ontvangers betreft – de enige waarmee ik vertrouwd ben en waarmee ik heb gewerkt. Te pas en te onpas zeggen zij dat bepaalde bestellingen of betalingen niet door de beugel kunnen. De reden daarvoor vloeit voort uit het feit dat ze niet alleen de wettelijkheid moeten nagaan van bepaalde beslissingen, maar ook de financiële gevolgen daarvan moeten dragen. Met het oog op een nieuwe Vlaamse gemeentewet of een nieuw gemeentedecreet, moeten we in de toekomst toch overwegen die financiële verantwoordelijkheid te beperken, zeker in tijdsperspectief. Het college zou die moeten overnemen. De positie van de ontvanger wordt uiteindelijk een politieke positie. De ontvanger belemmert, door zijn uitermate voorzichtige opstelling op financieel vlak, een vlotte beleidsvoering van de gemeente en het gemeentebestuur. Dit is een bekommernis die alom zo wordt gevoeld. Het gebeurt soms, dat men een bepaalde bestuurlijke weg wil inslaan en op het veto van de ontvanger stoot. Kan het eigenlijk dat die persoon zich in die mate met het beleid bemoeit ?

De voorzitter : De heer Cardoen heeft het woord.

De heer Georges Cardoen : Ik heb nog een bijkomende bedenking. De gewestelijke ontvanger heeft een apart statuut. Lang voor de fusie van de gemeenten werd deze functie gecreëerd, toen ons land nog meer dan 300 gemeenten telde van minder dan 10.000 inwoners. Toen probeerde men de ontvangerij en de financiële situatie van die kleine gemeenten te laten opvolgen door een gewestelijke ontvanger. Dat betekent voor die gemeente dat het financieel management van op een afstand gebeurt. Dat is voor een aantal gemeenten niet zo gemakkelijk. Toen de heer Tobback, toenmalig bevoegd minister, destijds de wetgeving heeft ingevoerd waarbij de gemeenten de mogelijkheid kregen die gewestelijke ontvanger te incorporeren in hun werkzaamheden, kon ik dat best begrijpen. De meeste gemeenten kijken de kat uit de boom en willen verder met de gewestelijke ontvanger die ze kennen. De meeste gewestelijke ontvangers wensen ook hun statuut te behouden. We zitten daar met een anomalie als

we, als gemeentebestuur en college, de gewestelijke ontvanger permanent in de gemeente wensen te houden, waar hij dus te allen tijde kan worden geconsulteerd. Ook daarover zou moeten worden nagedacht in het kader van de nieuwe wetgeving en er zou bovendien overleg moeten worden gepleegd met de federale minister.

We moeten uitmaken of het statuut van de gewestelijke ontvangers kan blijven bestaan. Ik heb ook de indruk dat die mensen pecuniair enigszins zullen worden benadeeld indien ze zich als lokaal ontvanger gaan vestigen. Indien er geen bepaalde voordelen aan verbonden zijn, dan vraag ik mij af waarom ze zo hardnekkig vasthouden aan het statuut van gewestelijk ontvanger.

De voorzitter : Minister Peeters heeft het woord.

Minister Leo Peeters : Hierin speelt de lokale autonomie een grote rol. Het zijn de lokale besturen die uiteindelijk de beslissing nemen.

Er werd aangevoerd dat zij als financieel deskundige optreden, maar uiteindelijk zijn ze uiterst behoedzaam. Het is dan ook de bedoeling dat ze omzichtig handelen en welbepaalde standpunten innemen. Het is nooit gemakkelijk om neen te zeggen, maar soms moeten ook zij dat doen, want hun handelingen kunnen verregaande consequenties meebrengen.

Ik ben het met u eens, mijnheer Van Vaerenbergh, wanneer u zegt dat die mensen een enorme financiële verantwoordelijkheid dragen. Als zij lichtzinning met de middelen omspringen, kan dat zware gevolgen meebrengen. Ook dat weegt inderdaad jaren op die mensen. Tegenover die verantwoordelijkheid staat bovendien ook een sanctie, die in een aantal gevallen toch wel te zwaar is.

De discussie omtrent de gewestelijke of plaatselijke ontvangers vind je bij beide en er doen zich inderdaad een aantal ontsparingen voor.

De heer Cardoen argumenteerde dat die gewestelijke ontvangers niet rechtstreeks bij het bestuur betrokken zijn, maar de jongste jaren is daar verandering in gekomen, door de wetgeving die bepaalt dat de gewestelijke ontvangers een aantal uren of dagen bij de lokale besturen moeten werken. Vroeger was dit niet het geval. Zij waren gecentraliseerd op het provinciale niveau, ofwel bij het arrondissementscommissariaat.

Ik ga ermee akkoord dat we in dit dossier overleg moeten plegen met het federale niveau. We zullen verder bekijken hoe dit op het Vlaamse niveau kan worden geregeld, maar intussen moeten we de toestand van alle betrokkenen even onder de loep nemen. Het gaat voor de meesten inderdaad gepaard met een licht of soms een niet onbelangrijk pecuniair verlies.

In dit corps zijn een aantal zeer goede krachten, die heel wat nieuwe dingen op gang hebben gebracht, en we moe-

Peeters

ten ervoor zorgen dat er geen ontmoediging ontstaat. Ik neem me ook voor om hier met het federale niveau verder overleg over te plegen, en dat zal ook een van de facetten zijn die in het Vlaamse decreet dienaangaande aan de orde komen.

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Frans Vermeiren : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik denk dat de minister gelijk heeft wanneer hij gewag maakt van het overleg met de federale overheid. Ik stel me de vraag of het niet mogelijk is – en ik verwijs hierbij naar de fusiewet Boel bij het ontstaan van de fusies – om bij een pecuniair verlies te streven naar het afvloeien van de gewestelijke ontvangers naar de gemeenten toe, mits een vorm van wachtvergoeding zoals het geval was bij het invoeren van de fusiewet. Zo worden de problemen sneller opgelost.

Dat strookt niet met wat de heer Van Vaerenbergh bedoelde in zijn interpellatie, want hij stelde voor die mensen nieuwe taken toe te bedelen. De menselijke problemen moeten worden opgelost. Als er een pecuniair probleem bestaat, dan moet dit worden aangepakt zoals bij de fusiewet Boel.

De voorzitter : De heer Cardoen heeft het woord.

De heer Georges Cardoen : We moeten erop toezien dat we door het uitdokteren van een systeem van compensaties het niveau van de gemeentesecretaris niet overstijgen. Het is zo dat de eerste ambtenaar van de gemeente de secretaris is en dat de gemeenteontvanger, ook in een kleine gemeente, 90 percent van de wedde van een secretaris verdient. Door het systeem van compensaties zou het kunnen dat de ontvanger meer gaat verdienen, met alle gevolgen van dien.

Een bijkomend probleem is dat de provinciegouverneur de gewestelijke ontvanger van Galmaarden naar bijvoorbeeld Kapelle-op-den-Bos kan sturen. Dit scheidt dan problemen voor de mensen die lokaal voor het financiële bestuur verantwoordelijk zijn.

– *Het incident wordt gesloten om 15.12 uur.*